

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Slopa sektorförvaltningen i kommunerna! – förslag vid landsbygdspolitiskt seminarium på Stundars
- Landsbygdens ödesfråga är arbetsplatserna
- Läs även detta: **Nya svenska myndigheter integrerar gles- och landsbygdsfrågorna mer i tillväxtarbetet* **Framgångsrik genom gemensamma projekt – tyska nätverksenheten ordnar seminarium* **Människans naturresurser förbrukade för i år – stort ekologiskt fotavtryck i Finland* **Skördefesten på Åland lockade rekordmånga besökare*

Landsbygdsriksdagsspecial

- Strategiskt beslut togs för nordiska byarörelsens framtid – HNSL konstituerades i samband med landsbygdsriksdagen på Åland
 - *”Stigande matpriser är i grund och botten ett friskt fenomen”* – i sitt öppningstal gav Esa Härmälä sin syn på landsbygdens framtid
 - *”Skapa en hybrid av det frivilliga och det offentliga”* – Allan Blom i sitt festtal om tomrummet efter en sammanslagen kommun
 - Byarnas status borde höjas – intervju med Peter Backa
-

SLOPA SEKTORFÖRVALTNINGEN I KOMMUNERNA! – FÖRSLAG VID LANDSBYGDSPOLITISKT SEMINARIUM PÅ STUNDARS

Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) ordnade ett av sina diskussionstillfällen på Stundars i Solf, Österbotten 24.9. Avsikten med seminariet var att höra landskapet Österbottens åsikter i beredningen av den landsbygdspolitiska redogörelsen (2009-2020) och det femte landsbygdspolitiska helhetsprogrammet (2009-2013). En sak som behandlades var landsbygden och förnyelse av kommunstrukturreformen. Här förslog kommundirektör Michael Djupsjöbacka att man skulle slopa sektorförvaltningen inom kommunerna. Medlen skulle fördelas mellan regionala nämnder, inte sektorvist. Landsbygdsprofessor Hannu Katajamäkis modell om en kommundelsnämnd bland kommunens övriga nämnder, går å sin sida ut på att byaaktiva människor, föreslagna på öppna medborgarmöten och tillsatta av fullmäktige enligt partipolitisk uppdelning, får del av budgetmedlen för att utveckla sina kommunområden. Däremot vill YTR:s generalsekreterare Eero Uusitalo att budgetmedel ges direkt till byaverksamhet, medan landsbygdsutvecklare Peter Backa föreslog en modell från Irland, där ”halvofficiella” lokala byautvecklingsorgan redan finns och som får medel för sitt område. Som avslutningsord från seminariet konstaterade direktören för Österbottens TE-central Kaj Suomela bl.a. att landsbygden inte är någon isolerad ö, med hänvisning landskapsdirektören för Österbottens förbund Olav Jerns tidigare tal om att våldet även nu har nått landsbygden (dödsskjutningarna på en yrkeshögskola i kommunen Kauhajoki i Sydösterbotten 23.9). Vidare sade Suomela att även stadsförvaltningen är i förändring. Hur påverkar det här landsbygden? Han konstaterade även att diskussionen om

kommundelsnämnder visar att det behövs någon mellanform. Vad gäller serviceförhållanden, sade Suomela att unga människor utflyttning är ett problem. Hur bör vi agera här? Seminariet arrangerades av Österbottens TE-central, Mellersta Österbottens förbund och Österbottens förbund tillsammans med YTR. Föreläsarnas inlägg (av vilka 5 st. är på finska och 3 st. på svenska) finns att läsas på Österbottens förbunds hemsida under webbadressen <http://www.obotnia.fi/sv/document.aspx?docID=4237>.

Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) arrangerar tillsammans med TE-centralerna och landskapsförbunden 15 diskussionstillfällen på olika håll i landet. Under tillställningarna diskuteras berörda områdets viktigaste linjedragningar för landsbygdspolitikens framtid. Målet är att få med regionernas synpunkter i landsbygdspolitiska redogörelsen, som görs för åren 2009-2020, och i beredningen av det femte landsbygdspolitiska helhetsprogrammet. Jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila gav på våren 2007 YTR i uppgift att bereda statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse för riksdagen. Helhetsprogrammet, eller YTR:s verksamhetsprogram, görs för åren 2009-2013 och det innehåller mer konkreta åtgärder än redogörelsen med förverkligare även utanför förvaltningen. Det första regionala diskussionstillfället ordnades (13.5) i Kajanaland.

LANDSBYGDENS ÖDESFRÅGA ÄR ARBETSPLATSERNA

Utan arbetsplatser stannar människorna inte på landsbygden och inte flyttar heller några dit. Höjningen av förädlingsgraden är därför en viktig landsbygdspolitisk princip. Ju större del av landsbygdens råmaterial, i form av jordbruk, skogsbruk eller människornas immateriella kunnande, som kan förädlas så långt som möjligt på landsbygden, desto fler blir arbetsplatserna. Det behövs utvecklingsprojekt inom vilka man funderar på värdekedjor som helhet, ända från de möjligheter som marknaden erbjuder till organisering av produktion och förädling av råvaror. Marknaderna är både lokala, regionala som nationella och internationella. Utgångspunkten är att gestalta landsbygden som en mångsidig region för växelverkan mellan naturens och människans verksamheter, där principen är att miljön erbjuder många slags möjligheter för den mänskliga verksamheten. Men man måste ta hänsyn till och identifiera naturens egna ramvillkor, så att den ekonomiska nyttan inte går före naturens rättigheter. Inom den breda landsbygdspolitiken uppskattar man det mångdimensionella utvecklingsarbete som uppstår då olikheter möts, t.ex. sättet att gestalta landsbygden utgående från den språkliga identiteten är en österbottnisk resurs. Till den kulturella värdepluralismen hör att se landsbygden som en helhet. Man bör studera landsbygdens ödesfrågor ur många synvinklar samtidigt. Den kulturella värdepluralismen förutsätter en mångsidig växelverkan mellan människor och företag på landsbygden och i städerna. Inga kärngrupper eller utomstående finns inom den breda landsbygdspolitiken, där arbetsmetoden är partnerskap. Texten är ett sammandrag av *Principer för den breda landsbygdspolitiken*, vilken ingår i *Tankar om den finländska landsbygden* som skrivits av landsbygdsprofessor Hannu Katajamäki. Både Katajamäki och landsbygdsprofessor Erland Eklund föreläste under det första tillfället (23.9) inom föreläsningsserien *Studia Generalia Ruralia* som hålls på Åbo Akademi i Vasa. Ur sin skrift tog Katajamäki även upp *Evolutiv utveckling, Småskalighetens logik, Närhetens ekonomi, Tiden för nya byar* och *Ubiksamhället*. Eklund å sin sida inledde föreläsningen med att tala om landsbygdens tyngd som vuxit i samhällsdebatten och politiken. Han fortsatte med att tala om växelverkan landsbygd-stad, dagens landsbygdsforskning och avslutade för sin del med visionen i den nordiska landsbygdens tre pelare. Nästa föreläsning ges 1.10. Programmet i sin helhet finns att läsas under webbadressen <http://www.abo.fi/student/media/8245/studiageneraliaruralia2008.pdf>. Arrangör är enheten för landsbygdsforskning inom Samhälls- och vårdvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi i Vasa (<http://www.abo.fi/student/landsbygdsstudier>).

LÄS ÄVEN DETTA

Nya svenska myndigheter integrerar gles- och landsbygdsfrågorna mer i tillväxtarbetet

Istället för Glesbygdsverket, Verket för näringslivsutveckling (Nutek) och Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) skall två nya myndigheter inrättas. En utgångspunkt för omstruktureringen är att myndighetsstrukturen skall bli tydligare och effektivare, vilket den blir genom att svenska regeringen nu integrerar gles- och landsbygdsfrågorna i större utsträckning i tillväxtarbetet och att de nya myndigheterna får tydligt skilda roller. Den ena myndigheten får en operativ roll med uppdraget att verka för hållbar tillväxt i företag och ökad regional konkurrenskraft, medan den andra myndigheten blir regeringens utvärderings- och analysorgan för tillväxtpolitiska frågor. *Läs mer under webbadressen <http://www.regeringen.se/sb/d/10359/a/100710>.*

Framgångsrik genom gemensamma projekt – tyska nätverksenheten ordnar seminarium

Tyska landsbygdsnätverksenheten arrangerar seminariet *Successful on the basis of common projects in rural areas – opportunities for European cooperations* 28.10 i Leipzig. Till programmet hör ett skilt seminarium om partnerskap *Offering project, looking for partner*. En representation från Finlands landsbygdsnätverk är på väg till seminariet. *Inbjudan och program finns som bilagor.*

Människans naturresurser förbrukade för i år – stort ekologiskt fotavtryck i Finland

Från och med i tisdags (23.9) har människan gjort slut på alla de naturresurser som producerats detta år. Datumet har att göra med organisationen Global Footprint Networks mätningar över hur mycket naturresurser människan använder varje år och hur stor del av dem som ännu finns till förfogande. Människans överkonsumtion är nu 40 procent större än jordens kapacitet att förnya sina resurser. Ännu för drygt tio år sedan var siffran 15 procent. Finlands stora landyta gör att mängden naturresurser per invånare är relativt stor, vilket lätt leder den felaktiga uppfattningen att förbrukningen av naturresurser och utsläppen av koldioxid ligger på rimlig nivå i Finland. Men enligt Global Footprint Networks beräkningar, som kontrollerats av Finlands miljöcentral (SYKE), var vårt ekologiska fotavtryck (alltså hur stort område som behövs för att upprätthålla människans levnadsnivå) emellertid det tredje största i hela världen år 2006. Nästa beräkning av det nationella ekologiska fotavtrycket ges senare i höst (<http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=139785>).

Skördefesten på Åland lockade rekordmånga besökare

Under den åländska Skördefesten senaste veckoslut gjorde 6400 gäster 34500 besök på Öppna Gårdar (19-20.9), medan Marknaden (21.9) gästades av 6500 personer. Alla siffror är rekord (<http://www.skordefest.aland.fi/skordefesten/>). Skördefestgeneralen Lena Brenner noterar att antalet bilar från övriga Finland och Sverige ökar för vart år. En uppskattning är att ca 20 procent av Öppna Gårdarnas och Marknadens gäster var utifrån. *Mer finns att läsas i dagens upplaga (26.9) av Landsbygdens Folk.*

LANDSBYGDSRIKSDAGSSPECIAL

STRATEGISKT BESLUT TOGS FÖR NORDISKA BYARÖRELSENS FRAMTID – HNSL KONSTITUERADES I SAMBAND MED LANDSBYGDSRIKSDAGEN PÅ ÅLAND
Föreningen Hela Norden ska leva (HNSL) instiftades 20.9 i samband med den tionde finlandssvenska landsbygdsriksdagen i Mariehamn 20-21.9. Genom föreningen kommer representanter från Island, Danmark, Norge, Finland, Åland och Sverige att samarbeta för att

bevaka landsbygdens intressen, ta ställning och yttra sig gemensamt i viktiga frågor. ”**Dagens beslut är strategiskt viktigt för den nordiska byarörelsens framtid. Landsbygdsfrågorna omfattar alla politikområden och erfarenhetsutbyte över nationsgränserna är därför helt nödvändigt, säger Karl-Erik Nilsson, ordförande i den nybildade interimsstyrelsen.**”

Uppdraget som ordförandeland kommer att cirkulera mellan de nordiska länderna och självstyrande områden som Åland, Grönland och Färöarna. Sverige innehar nu ordförandeskapet, medan Finland står näst på tur att axla ordförandeskapet. I styrelsen ingår följande personer: från Sverige ordföranden *Karl-Erik Nilsson* och första vice ordföranden *Inez Abrahamzon*, från Finland andra vice ordföranden *Risto Matti Niemi*, från Norge ledamoten *Brita Homleid Lohne*, från Danmark ledamoten *Erik Rytøft Jensen*, från Island ledamoten *Ragnar Stefansson* och från Åland ledamoten *Mikael Erickson*. Uppgifterna är från Folkrorelserådet Hela Sverige ska levas (HSSL:s) hemsida och finns under webbadressen http://www.helasverige.se/?class=cmn_NewsEx&method=view&id=805.

”**STIGANDE MATPRISER ÄR I GRUND OCH BOTTEN ETT FRISKT FENOMEN**” – I SITT ÖPPNINGSTAL GAV ESA HÄRMÄLÄ SIN SYN PÅ LANDSBYGDENS FRAMTID
”**Ökning av matpriserna är i grund och botten ett friskt fenomen**”, även om världens fattiga människor och länder hamnat i trångmål. Ännu allvarligare skulle det vara, ifall priset på mat inte följde priset på energi. De stigande matpriserna stärker speciellt småböndernas produktion i utvecklingsländerna. Det här bidrar till att minska fattigdomen, speciellt på landsbygden, där de fattigaste bor. Finland, som har goda erfarenheter av EU-modellens landsbygds politik, bör även i fortsättningen vara en anhängare av EU:s starka landsbygds politik. I utkastet till det nya landsbygds politiska helhetsprogrammet fattas en analys om hur den ökade efterfrågan på traditionella landsbygds produkter påverkar landsbygdens utveckling. Likaså fattas en analys på effekterna av den nya prisnivån och stora efterfrågan på icke förnybara naturtillgångar. Härmälä vill uppmana finlandssvenska landsbygdsutvecklare att skapa byarnas, kommunernas och landskapens framtid med hjälp av de nya möjligheter som redan finns på marknaderna. På det regionala och kommunala planet har man mycket att fundera på, när det gäller befrämjandet av landsbygdsutveckling och utvecklingen av svenskspråkig service. Man behöver idka samarbete över landskapsgränserna. Det pågående reformarbetet för statens regionalförvaltning har nog inte tagit speciell hänsyn till landsbygdens utvecklingsintressen. Men än kan Finlands regering klart ange, att de nya myndigheterna måste ha ett bättre grepp om de helheter, som är en förutsättning för landsbygdens utveckling. Byarnas betydelse som landsbygdsaktörer kommer att bevaras och stärkas. De många föreningarna som finns i byarna utgör tillsammans en viktig intressebevakare. Sedan måste Finlands bredbandsstrategi ta hänsyn till byarnas behov av utbyggda telekommunikationer med betydligt högre ambitionsnivå än hittills. Med tillräckligt stor bredbandskapacitet kan byarna kommunicera och vara delaktiga i nätverk över hela världen. Härmälä hoppas att den svenskspråkiga landsbygden – utvecklare, jordbrukare, företagare – håller sig öppna och i spetsen för att hitta nya och mer effektiva verksamhetsmodeller, vilket även behövs för att säkra den svenska servicen. För det här krävs att den svenskspråkiga kulturen fortsättningsvis skapar en stabil och trygg grund för landsbygdens eget utvecklingsarbete. Härmälä hoppas även att de åländska landsbygdsutvecklarna vill ta en ledande roll i behandlingen av skärgårdens specialproblematik. För att lösa skärgårdens problem, behövs till stor del en likadan politik som för att lösa problemen i Finlands övriga glesbygd. Det åländska kunnandet och erfarenheten att sköta skärgårdens ärenden är värdefull kunskap, som nationellt sett även kan användas i de övriga randområdena.

Texten är en förkortad version av agronomen och VD:n Esa Härmäläs öppningstal (20.9) till den finlandssvenska landsbygdsriksdagen på Åland, i vilken han själv p.g.a. förhinder inte

kunde närvara. En förkortad version av hans text "Visioner om landsbygdens framtid" ingick även i gårdagens upplaga av (25.9) Vasabladet. . Hela texten kan läsas på Svensk Byaservice hemsida via länk på webbadress <http://byaservice.web.mios.fi/document.asp?id=c3yx5ro8ff>.

"SKAPA EN HYBRID AV DET FRIVILLIGA OCH DET OFFENTLIGA" – ALLAN BLOM I SITT FESTTAL OM TOMRUMMET EFTER EN SAMMANSLAGEN KOMMUN

Trots negativa tongångar om landsbygdens framtid finns det mycket, ja väldigt mycket att glädjas åt, styrkor och möjligheter som landsbygden har och som inte försvinner. Det kan produceras inhemsk, pålitlig och miljövänlig energi på landsbygden i långt högre grad än hittills. Det som egentligen har någon betydelse, är ju faktiskt det vi gör! Frågan är förstas om de som lokalt jobbar för sin bys överlevnad någonstans i Svenskfinland, vet lika mycket eller till och med mera hur den egna byn och det egna samhället skall utvecklas, vilka hot och möjligheter det finns? Kanske utmaningen och samtidigt lösningen på många problem är att skapa en modell, som gör att den kunskap och den kraft som finns på lokal nivå kan komma fram. Vi kan inte möta framtiden med samma metoder som vi har löst dagens problem med, utan vi måste skapa nya innovativa och starka sätt att arbeta på. I dag har vi en uppdelning mellan det offentliga och de frivilliga organisationerna, som i och för sig är bra, men vi måste även ha en samverkan som är på en helt annan nivå än i dag. Att åstadkomma detta nu, är synnerligen viktigt när kommunerna kommer att bli större och den kommunala närvaron minskar i många byar, vilka får en större roll i att fylla det tomrum som kommunerna lämnar efter sig. Det finns ju redan byaråd och -föreningar, vilka har en viktig roll i samhället. Men kan en frivillig förening fylla tomrummet efter en sammanslagen kommun – knappast. En lösning, eller skall vi kanske benämna det för vision, på problematiken är att kommunen går in i ett partnerskap med byaföreningarna. **"Vi skapar en hybrid av det frivilliga och det offentliga så att vi tar fasta på styrkorna i båda."** Föreningarna står för lokalkännedom, entusiasm och kreativitet, medan det offentliga står för stabila resurser och kontinuitet. Allan Blom ser framför sig "lokalsamfund" som samlar byns alla innevånare till arbete för byn via föreningarna och där kommunen skapar möjligheter att upprätthålla en liten administration. Det handlar således inte om att skapa minikommuner, men inte heller om att bara fortsätta byaverksamheten. Genom en hybrid skulle lokalsamfundet kunna koordinera servicen i byn och utarbeta en byaplan med rättsverkan, som till och med kunde vara bindande för myndigheterna, vilka dock skall ha rätt att lämna in besvär mot byaplanen. En sådan här byaplanering skulle skapa en verklig närdemokrati. Sedan kunde man skapa ett system med bindande folkomröstningar. Låt byborna rösta om t.ex. sin byaplan eller rätt att beskatta sig själva om de så vill. Blom hoppas på nästa landsbygdsriksdag få se utsedda delegater från lokalsamfund, delegater som har byns förtroende att föra upp byns frågor till en nationell nivå. Då har landsbygdsriksdagen blivit landsbygdens riksdag eller lokalsamfundets riksdag. *Texten är en förkortad version av Österbottens förbunds styrelseordförande Allan Bloms festtal (20.9) "Slå vakt om landsbygden – byarna!" på den finlandssvenska landsbygdsriksdagen på Åland. Hela texten kan läsas på Svensk Byaservice hemsida via länk under webbadressen <http://byaservice.web.mios.fi/document.asp?id=c3yx5ro8ff>.*

BYARNAS STATUS BORDE HÖJAS – INTERVJU MED PETER BACKA

Karleby och Seinäjoki växer så det knakar. I framtiden hägrar också ett Stor-Vasa och kanske ett Stor-Jakobstad. Men samtidigt flyr beslutsfattandet allt längre från byarna. Det här problemet diskuterades på den finlandssvenska landsbygdsriksdagen som hölls i Mariehamn senaste helg, där även representanter från Hela Norden ska leva fanns på plats. Landsbygdsutvecklare Peter Backa från Svensk Byaservice och många andra vill höja på byns status. Enligt Backa måste en byaorganisering få en speciell status. När kommunerna

bara blir större borde byn i stället bli samhällets minsta enhet, vilket Backa menar är en närdemokratifråga. Man skall kunna påverka sin närmiljö. Ju längre bort beslutsfattandet försvinner från en själv, desto svårare blir det att påverka. Backa tror att resurserna kan utnyttjas bättre om man även har inflytande på lokalnivå. Uppgifterna är från YLE:s Internytt (22.9) och finns på webbadressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=139697>.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
